

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 1996-1997

6 DÉCEMBRE 1996

RÉVISION DE LA CONSTITUTION

Révision de l'article 59
de la Constitution

AMENDEMENT

N° 1 DE M. LOONES ET CONSORTS

Article unique

Remplacer l'article 59 proposé par ce qui suit :

« Art. 59. — § 1er. Sauf le cas de flagrant délit, aucun membre de l'une ou de l'autre Chambre ne peut, pendant la durée de la session, être détenu ou arrêté, dans le cadre de la poursuite de crimes ou délits qu'avec l'autorisation de la Chambre dont il fait partie.

§ 2. Sauf le cas de flagrant délit, il ne peut, pendant la durée de la session, être procédé à aucune perquisition ni saisie en matière de répression à l'encontre d'un membre de l'une ou de l'autre Chambre qu'en présence du président de la Chambre dont il fait partie ou d'un membre désigné par ce président.

§ 3. Les actes d'instruction et de poursuite en matière de répression qui précèdent le renvoi devant la juridiction de jugement ne peuvent empêcher le membre d'exercer librement son mandat.

Voir:

Document du Sénat:

1-363 - 1995/1996:

N° 1: Projet de texte transmis par la Chambre des représentants.

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 1996-1997

6 DECEMBER 1996

HERZIENING VAN DE GRONDWET

Herziening van artikel 59
van de Grondwet

AMENDEMENT

Nr. 1 VAN DE HEER LOONES C.S.

Enig artikel

Het voorgestelde artikel 59 vervangen als volgt :

« Art. 59. — § 1. Behalve bij ontdekking op heterdaad kan, tijdens de zitting, geen lid van een van beide Kamers in het kader van de vervolging van misdaden of wanbedrijven in hechtenis worden genomen of aangehouden worden dan met verlof van de Kamer waarvan het lid deel uitmaakt.

§ 2. Behalve bij ontdekking op heterdaad kan, tijdens de zitting, in strafzaken geen huiszoeking noch inbeslagneming plaatsvinden tegen een lid van een van beide Kamers dan in aanwezigheid van de voorzitter van de Kamer waarvan het lid deel uitmaakt of van een door die voorzitter aangewezen lid.

§ 3. Daden van onderzoek en vervolging in strafzaken, die aan de verwijzing naar het vonnisgerecht voorafgaan, moeten zo uitgeoefend worden dat ze de vrije uitoefening van het mandaat van het lid niet hinderen.

Zie:

Gedr. St. van de Senaat:

1-363 - 1995/1996:

Nr. 1: Ontwerp van tekst overgezonden door de Kamer van volksvertegenwoordigers.

§ 4. *En cas de flagrant délit ou si l'arrestation ou le renvoi devant la juridiction de jugement du chef de crimes ou délits est intervenu en dehors de la session, le membre peut demander et obtenir que, pendant la session, la procédure devant ladite juridiction de jugement n'entrave pas le libre exercice de son mandat. Dans les mêmes cas, la détention est suspendue pendant la session et pour toute sa durée si la Chambre dont le membre fait partie le requiert.*

§ 5. *L'action publique à l'encontre d'un membre de l'une ou de l'autre Chambre ne peut être exercée que par les procureurs généraux près les cours d'appel.»*

Justification

1. Le système proposé poursuit le double objectif suivant :

1.1. La protection du Parlement en tant qu'institution. Celle-ci correspond à la *ratio legis* initiale.

1.2. La garantie maximale pour l'exercice du mandat parlementaire et la protection du parlementaire contre des plaintes vexatoires, d'inspiration purement politique, téméraires ou *prima facie* non fondées.

Bien que ce souci ne corresponde pas aux intentions du constituant, il n'est pas réaliste de ne pas en tenir compte. Les deux Chambres ont adopté cette règle au cours des années.

On peut toutefois difficilement soutenir, en 1996, qu'un parlementaire doit être protégé contre le pouvoir exécutif qui abuserait du droit d'injonction positive afin de poursuivre un opposant gênant.

Le parlementaire ne risque pas non plus d'être victime d'un juge entêté. Ou alors, fait-on si peu confiance à la justice ? N'est-on pas en droit d'attendre de la justice qu'elle traite avec la plus grande circonspection les plaintes déposées contre un parlementaire, et ce, également pour la bonne raison, et non la moindre, qu'il faut précisément protéger la démocratie en «mettant au panier» les plaintes vexatoires, d'inspiration purement politique, et fantaisistes. Si toutefois certaines réticences subsistent, pourquoi ne pas confier l'instruction au procureur général ?

Enfin, pour éviter qu'un parlementaire soit victime d'un règlement de comptes personnel de la part d'un citoyen qui lui en veut ou d'un adversaire politique, on pourrait élaborer un système ne permettant pas d'engager l'action publique par le dépôt d'une plainte avec constitution de partie civile auprès du juge d'instruction. La partie civile ne pourrait se joindre que plus tard à l'action publique.

L'amendement ci-dessus est inspiré par ces considérations. La présente proposition pourra peut-être emporter l'adhésion de la majorité requise. Si elle ne va pas jusqu'à supprimer l'immunité, elle ne veut toutefois pas non plus placer le parlementaire au-dessus des lois. Dans un État de droit, il est inadmissible qu'un élu du peuple ne soit pas inquiété dans des cas où les autres citoyens sont poursuivis.

2. Commentaire des divers paragraphes

§ 1er. En vertu de cette disposition, tous les actes d'instruction et de poursuite peuvent être accomplis sans autorisation préalable. Celle-ci n'est requise que pour l'arrestation ou la détention dans le cadre de la poursuite de crimes ou délits.

§ 4. *Bij ontdekking op heterdaad of indien de aanhouding of de verwijzing naar het vonnisgerecht wegens misdaden of wanbedrijven heeft plaats gevonden buiten de zitting, wordt de procedure voor het vonnisgerecht tijdens de zitting, op verzoek van het lid, zo geregeld dat ze de vrije uitoefening van het mandaat van het lid niet hindert. In deze zelfde gevallen wordt de hechtenis tijdens de zitting en voor haar gehele duur geschorst indien de Kamer waarvan het lid deel uitmaakt zulks vordert.*

§ 5. *De strafvordering tegen een lid van een van beide Kamers kan alleen door de procureur-generaal bij elk hof van beroep worden uitgeoefend.»*

Verantwoording

1. De voorgestelde regeling gaat uit van volgende dubbele doelstelling :

1.1. De bescherming van het Parlement als instelling. Dit stemt overeen met de aanvankelijke *ratio legis*.

1.2. De maximale garantie voor de uitoefening van het parlementair mandaat en de bescherming van het parlamentslid tegen tergende, louter politiek geïnspireerde, roekeloze, *prima facie* ongegronde klachten.

Hoewel dit niet beantwoordt aan de bedoelingen van de grondwetgever, lijkt het niet realistisch om hiermee geen rekening te houden. De beide Kamers hebben in de loop der jaren deze regel aangenomen.

Anno 1996 kan echter moeilijk volgehouden worden dat een parlementair moet beschermd worden tegen de uitvoerende macht die, door middel van misbruik van het positieve injunctie-recht bijvoorbeeld, een lastige opposant zou laten vervolgen.

Evenmin bestaat het gevaar dat het parlamentslid het slachtoffer zou worden van een eigengereide magistraat. Of is het vertrouwen in het gerecht zo gering ? Mag van het gerecht niet verwacht worden dat het klachten tegen een parlamentslid met de grootste omzichtigheid zal benaderen, ook en niet in het minst vanuit de idee dat de democratie beschermd moet worden, precies door tergende, louter politiek geïnspireerde, fantaisistische klachten naar de spreekwoordelijke prullenmand te verwijzen. Als er toch terughoudendheid bestaat, waarom dan niet het onderzoek toevertrouwen aan de Procureur-Generaal ?

Om te vermijden tenslotte dat een parlamentslid het slachtoffer zou worden van een persoonlijke afrekening door een op het parlamentslid gebeten burger of door een politiek opponent, kan een regeling uitgewerkt worden waarbij de strafvordering niet op gang kan gebracht worden door een klacht met burgerlijke partijstelling bij de onderzoeksrechter. De burgerlijke partij zou zich slechts later bij de strafvordering mogen voegen.

Op basis van deze overwegingen wordt bovenstaand amendement ingediend. Het voorstel kan wellicht de goedkeuring wegdragen van de noodzakelijke meerderheid. Het gaat niet zover de onschendbaarheid op te heffen, maar wil anderzijds de parlementairen ook niet boven de wet plaatsen. In een rechtsstaat kan niet aanvaard worden dat verkozenen des volks vrijuit gaan, waar anderen vervolgd worden.

2. Toelichting bij de diverse paragrafen

§ 1. Door deze bepaling zijn alle daden van onderzoek en vervolging zonder voorafgaand verlof mogelijk. Verlof is alleen nodig voor aanhouding of hechtenis bij vervolging wegens misdaden of wanbedrijven.

§ 2. La présence du président de l'assemblée lors de la perquisition ou de la saisie vise à garantir le libre exercice du mandat parlementaire.

§ 3. Il est clair que ces aspects devront être réglés après concertation avec le président de l'assemblée.

§ 4. On retrouve dans ce paragraphe les principes énoncés aux paragraphes 1er et 3, appliqués cette fois aux cas de flagrant délit ou d'arrestation/renvoi devant la juridiction de jugement en dehors de la session.

§ 5. Cette disposition exclut que l'action publique puisse être engagée par le dépôt d'une plainte avec constitution de partie civile ou par citation directe.

§ 2. De huiszoeking en inbeslagneming in aanwezigheid van de voorzitter van de assemblée strekt ertoe waarborgen te bieden voor de onafhankelijke uitoefening van het parlementaire mandaat.

§ 3. Het is duidelijk dat een en ander zal moeten geregeld worden na overleg met de voorzitter van de assemblée.

§ 4. In deze paragraaf vindt men de beginselen vervat in de paragrafen 1 en 3, toegepast op de gevallen van ontdekking op heterdaad of aanhouding/verwijzing buiten de zittingsperiode.

§ 5. Door de bepaling wordt uitgesloten dat de strafvordering op gang zou gebracht worden door een klacht met burgerlijke partijstelling of door een rechtstreekse dagvaarding.

Jan LOONES.
Bert ANCIAUX.
Chris VANDENBROEKE.